

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Egész évre 6 ft.
Fél évre 3 ft.
Negyed évre 1 ft 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Hirdetéseket

négyszög centim.-ként 3 kr-ával számítunk — Kincst. bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ÓRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők: Sárospatak, Gortvay-féle ház.

Kiadóhivatal:

hová az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők: Sátoralja-Ujhely, főtér 9. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmertetlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatársak:

Csengey Gusztáv és Dr. Masznyik Endre.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:

ifj. dr. MITROVICS GYULA

Kiadó:

a „Zemplén” nyomdája.

Utóhangok.

Elmondottam nézeteimet azon jelenségekről, amelyek helyzetünket komorrá teszik.

Mik idézték ezeket elő? Mik volnának teendőink? Erről fogok röviden szólni.

Az ember önhitségében büszkén szokott hivatkozni isteni eredetére, szabad akarataira s a jelenkor embere csaknem kicsinylőleg tekint vissza a letűnt századokra s évezredekre.

Pedig úgy a történet tanúsága, mint a mai kor jelenségei, csak azt bizonyítják, hogy az emberiség ősidőktől fogva korunkig csak ritkán emelkedett eszményi magaslatra, a tömegeket emelte az idő szelleme s az ember véralkatának, állati ösztönének végzetserű befolyása alatt állott.

Innen van az emberiség történetében az ár és apály; a népek, fajok, egyedek típusát meghatározzák a föld, melyen élnek, az idő, az éghajlat és sok más körülmény.

Az emberiség isteni eredete csak egyes kiválóbbjaiban nyilatkozik meg a maga fenségében, s ezeknek, mint az írás mondja, az emberiség bűneinek jármát kell viselniök s érette küzdeniök s meghalniök.

Egyes nagy szellemek s az erkölcsi tökély nemes alakjai ki-ki ragadják koronként az emberiséget állati világából, s ezeknek sikerül néha még életükben a tömegeket magasabb eszmékért lelkesedésre s nagy tettekre bírni; de legtöbbször csak vérük hullása, vértanúi haláluk rázza fel a kortársakat lethargiájukból.

Hiú önhitség, hogy a mai kor minden téren felette állana a mult időknek.

Az egyéni függetlenség, a polgári öntudat, haza- és szabadságszeretet, a polgári kötelességek hű teljesítése, az állam jogának kifejlesztése és megvédése, sokkal hatalmasabban domborodott ki a régi Hellász és Róma szabad polgárainál, mint a mai kor nemzeteinél.

Európa népeinek arisztokráciája eltörpül a régi Görögország és Róma politikusi mellett, a szenátus méltóságos magatartása, bölcseségtudása, hazaszeretete, s férfiaságának csak árnyékai a jelenlegi felsőházak.

Sohase tagadjuk, a jelenlegi kor-szellem nincs azon magaslaton, melyen volt az emberiség szelleme a 18-ik század végén.

Az emberiség egy része ma tetszeleg magának abban, hogy hazudja a meg-

győződést, színleli a vallásosságot, míg más része öntudatlan eszköze azoknak, akik szenvedélyeire spekulálnak.

Az a rész, mely valóban vallásos s erkölcsös, az egyesül embertársaival a testvériségben és szeretetben, az nem hirdeti, nem táplálja a felekezeti gyűlölködést, hisz Istenben, a közös atyában.

De hát mi az oka a mi időnket elhomályosító reakciónak?!

Teljes őszinteséggel a sajtó ezen kérdést nem tárgyalja, részint politikai pártérdekekből, részint bizonyos tekintetek kiméléséből.

Az „Óralló”-nak pártoktól és minden üzleti érdekektől ment álláspontja lehetővé teszi nekem, hogy e kérdés okait teljes tárgyilagossággal kutassam.

Nézetem szerint Európa nemzeteinek legtöbbszörénél mutatkozó reakció okai visszavezethetők:

1. a keresztyén- és zsidóvilág közelebbi érintkezése folytán támadott ellentétekre;

2. a megváltozott gazdasági és társadalmi viszonyokra és a sajtó hatására;

3. a meglazult erkölcsi állapotokra.

Tagadhatatlan, hogy a zsidófaj az emberiség egyik legkiválóbb faja. Képessége, összetartása s élénk szelleme folytán mindazon államokra, melyekben lakott, mélyreható befolyást gyakorolt. Olyan a népek életében, mint a kovász a tésztában; sok szociális forradalom okozója volt s a többi népek társadalmi kereteit meglazította, de maga egészében konzervatív maradt; s míg kiváló szellemei a keresztyén társadalom keretében a szabadelvűséget hirdették, addig a zsidó nép tömege hatezred év tradícióit konzerválja. Ez a jelleme adja meg magyarozatát annak, hogy míg nagy nemzetek, nagy birodalmak, melyekben a zsidóság élt, elpusztultak, a zsidófaj elpusztítatlanul került ki a népeket és államokat összetörő katasztrófákból; olyan volt, mint a tenger virága, mely a felszínen úszik, de gyökere nem volt a talajban.

Az emancipáció óta a magyarországi zsidóság minden téren elfoglalta az őt megillető helyet; sőt, mivel a faji és vallási összetartozás nála erősebb, mint a többi népeknél, egész erejét fejthette ki, s a létért folytatott küzdelemben a zsidó elem különösen a kereskedelem, ipar, vállalkozás, szóval a közgazdaság terén nagyon is erősnek bizonyult s számos, előbb megközelíthetlenné hitt érdeket érzékenyen érintett.

Ehhez járult a zsidóságnak a keresztyén társadalom által kultivált tekinté-

lyek iránti közönye, mert a zsidóság multja, neveltetése, faji jellege folytán leginkább csak a reális és vagyoni érdekek iránt viseltetik elismeréssel. (A zsidó jótékonyosság és áldozatkészség a belföldön is, de különösen a külföldön, közművelődés, humanizmus és művészet terén sok bámulatos dolgot mutat fel. Szerk.). Ezen faji jellege, nyughatatlan szelleme idézte azt elő, hogy a legtöbb szociálista agitáció Francia-, Német-, Oroszországban és nálunk is a zsidókból került ki.)*

Igy a zsidóság felkeltette a keresztyén társadalom féltékenységét, mely úgy anyagi, mint társadalmi téren a zsidó befolyás által magát fenyegetettnek hitte. A keresztyén társadalom egyes elemeinek féltékenységét, sőt megdöbbenését fokozta az, hogy az európai sajtó nagy része a zsidó pénzvillág szolgálatába állott.

Ez az oka az Európászerte jelentkező antiszemitizmusnak, s egyes körök a keresztyén társadalomnak ezen félelmét vagy idegességét használják fel előjogaik biztosítására s az egyházi hatalom megerősítésére.

Mert bármit beszéljenek egyes fanatikus agitátorok, hazánk nagy részében a keresztyén felekezetek békében élnek egymás között; a magyar katolikus nép és papság türelmes; amely rétegekbe az egyház-politikai reformok elleni izgalom bevitetett, ez is azon jelszóval keltegetett fel, hogy az egyház-politikai reformok a kormány által a zsidóság javára hozatnak be.

A mi vidékünkön teljes testvéries egyetértés van a keresztyén felekezetek között s a katolikus papság a többi ke-

*) Legyen szabad e pontnál a világhírű nemzetgazdász, Laveleye Emilnek „Le socialisme contemporain” c. művéből (5-dik kiadás 49. l. 1. f.) melynek jogositott magyar fordítása e lap felelős szerkesztőjének tollából épen most van sajtó alatt, a következő rendkívüli szellemes és érdekes megokolást idéznünk:

„A zsidók mindenütt nagy kezdeményezői, nagy terjesztői voltak a szociálistizmusnak. Ennek oka a következő: a szociálistizmus erőteljes tiltakozás mostani, az egyenlőtlenségen alapuló társadalmi rendünk ellen, egyúttal lángoló vágyakozás olyan jobb uralkodó rendszer után, melyben az igazság érvényesül. És éppen ez a judaizmus alapja Jóbban, a prófétákban, az összes messiási vágyakban, melyekből a keresztyénség keletkezett. Renán ezt világosan bebizonyítja a „Prédikátorok könyve” legújabb fordításának előszavában:

„A zsidó nem lemondó, mint a keresztyén. A keresztyén előtt a szegénység, alázatosság erény; a zsidó előtt oly szerencsétlenség, mely ellen védekezni kell. Azok a visszaélések, erőszakosságok, melyek a keresztyént nyugodtan hagyják, a zsidót fellázítják; innen van az, hogy az oly országokban, hol a zsidó elem előfordul, a reform és haladás fontos tényezőjévé lett. A saint-simonizmus és a mai ipari és pénzügyi miszticizmus legalább felerészben a zsidóságból vette eredetét. A francia forradalmi mozgalmakban a zsidó elem főszerepet játszott.”

A világ zsidó felfogása szerint itt e földön kell a lehető legnagyobb igazságosságot megvalósítani. Ebből aztán önként következik, hogy a mai társadalmat bármiféle eszközzel gyökeresen át kell alakítani.”

resztyén felekezetek iránt legkisebb el-
lenséges indulatot se tanúsít.

En ezt különösen meghatva szemlé-
tem szeretett atyám temetésén, ahol a
többi felekezetek papjai között katolikus
papok is megjelentek, sőt a szomszédos
község r. kat. plebánosa a temetésre
következő vasárnapon a templomban,
prédikációja közben, elismerően emlé-
kezett meg az elhunytól, aki hű volt
saját egyházához s arra törekedett, hogy
a testvéri szeretetet s egyetértést fen-
tartsa az evangélikusok és a katolikus
vallásuk között, s elmondotta, hogy
imádkozott az elhunyt lelki üdvéért.

És ezt azon kat. plebános tette, aki
vidékünkön az ecclesia militans legerő-
sebb harcosává van elismerve.

Tehát úgy látom s a népnél tapasztal-
tam, hogy gyűlölség, vagy nagy izgalom
a katolikus nép között nincs.

Az ultramontán és reakciónárius moz-
galom kívülről hozatott be; ezt erőre
keltette a sajtó, az alpapság egy részé-
nek a püspöki tekintély elleni támadása,
egyes előkelő körök politikai számítása;
de a főök a zsidóságtól való idegen-
kedés, ennek növekedő túlsúlyától való
félelem.

A keresztyén előkelő társadalom nem
akarta magával egyenragúnak elismerni
a meggazdagodott zsidót, a művelt osztály
egy része megdöbbsent az egyetemekre
siető s onnan kilépő zsidó intelligencia
konkurrenciájától, a kat. klérus egy része
pedig a katolikus egyház előjogait félti
a modern s szerintük elzsidósodott, anti-
krisztianussá vált államtól.

Ezen reakciónárius közszellem elle-
nében, kevés kivétellel, dícséretreméltó
álláspontot foglal el a magyar protestán-
tizmus, mely nem a saját egyháza, hanem
a jogegyenlőségét, a szabadságát és
az emberiség érdekeiért küzd, pedig
látja és tapasztalja, hogy a meggazda-
godott zsidóság nem a protestáns demok-
ráciát siet erősbíteni, hanem az arisztok-
rácia uszályát hordja s annak hibáit
utánozza; minden bérlő s kissé jelenté-
keny zsidó pénztőzsér nagyságotatja
magát s sportman akar lenni s lenézi a
tisztes szegénységet.

(Folytatjuk.)

Andorka Gyula.

EGYHÁZI ÉLET.

Feltámadás.

(sss.) Az elmúlt husvéti ünnepek adnak
nekem alkalmat arra, hogy a vasárnapi mun-
kaszünetnek a szellemi munkásokra való ki-
terjesztését az Öráló hasábjain szóvá tegyem.

Fáj az embernek szíve, ha a szegény hi-
vatalnokokra gondol, kik még vasárnap dél-
előtt, az isteni tisztelet tartásának rendes
idejében is, íróasztalok mellett görnyedni kény-
telenek. Nem énekelhetnek, nem imádkozhat-
nak, nem hallgathatják az egyházi beszédet,
nem tisztelhetik a többi hivel egy helyen,
együtt, egy szívvel és egy lélekkel az Istent.
Kénytelenek a vallás vigasztaló szavait nélkülö-
zni, mert hát nem szabad nekik engedelem
nélkül délelőtti istentiszteletre templomba menni.
Azt meg, mint önértetes emberek restellik,
hogy mint valami iskolagyerekek, odamenjenek
főnökük elé s ujjukat billegtetve kérjenek
engedelmet templomba mehetésre. Azonfelül
még dologkerülő emberek hírébe jutnak, el-
tekintve attól, hogy gunyosan ujjal mutatnának
reájuk, mint valami mult századbeli emberekre,
kik még tartanak valamit a vallásra.

Szóvá tettem ezt az ügyet már többször
s igyekeztem a hivatalnoksereg érdekében va-

lamit tenni, de egyedül gyenge voltam; mel-
lém állani pedig senki sem akart;*) így egy
időre abban maradt a dolog. Legutóbb a mult
őszszel egy Beregszászon tartott lelkeszi érte-
kezleten penditettem meg ismét az eszmét s
kértem az értekezletet, tegye az ügyet magáé-
vá s a debreceni országos papi értekezleten in-
ditson a szellemi munkások érdekében moz-
galmat s a rendes egyházi kormányzó hatóságok
utján írjon fel az országgyűléshez a va-
sárnapi munkaszünetről szóló törvény akként
való módosítása végett, hogy a vasárnapi mun-
kaszünet minden munkaadóra egyaránt köte-
lezőleg vasárnap reggel 8 órakor kezdődjék s
így a hivatalnokoknak, a hivatalok minden
alkalmazottjainak, valamint általában minden
munkásnak a törvény nyújtson alkalmat és
módot a templomba, délelőtti istentiszteletre
való elmegetésre.

Mi lett az eredmény, nem tudom. De
bármilyen legyen is, szükségesnek tartom most,
a husvéti ünnepek után, mikor visszagondolok
arra, hogy a hivatalnokokat ismét nem láthat-
tuk a templomban, ismét és pedig nyilvánosan
felszólalni érdekükben s eszmémet adandó
alkalommal való szíves pártolás végett a nagy-
közönség közkincsévé tenni az által, hogy az
"Öráló"-t kérem fel, vegye őrizete alá az el-
hagyott és elfeledett hivatalnoksereget. Olyan
az, mint a pásztor nélküli nyáj, melylyel senki
sem törődik. Pedig talán a papok kötelessége
utána menni az eltévedt hivel, annnyival in-
kább azoknak, kik nem saját hibájuk, hanem
a viszonyok kényszerítő hatása folytán nélkülö-
zik a vallás vigasztát.

Legyen a feltámadás ünnepe feltámadás
a hivatalnokseregre, hogy az is, testben-lélek-
ben megújulva, új lélekkel, velünk egy szívvel,
egy lélekkel tisztelhesse s dicsérhesse vasárnap
délelőtti önként, a rendes és nyilvános isteni-
tiszteletek alkalmával az Istent.

Most jönnek a különféle egyházi gyűlések,
szellőztessük a dolgot, indítsunk mozgalmat
érdekében, talán akad valaki, aki a gyűlése-
ken szószólója lesz ezen fontos belmissziói
ügynek. Aztán meg hadd lássa az a hivatal-
noksereg, hogy nemcsak akkor törődünk vele,
mikor az egyházi adót kell rá kivetni s tőle
beszedni, hanem akkor is, mikor fontos lélek-
benjáró ügyeiről van a szó.

A dunántuli ref. egyházkerület közgyűlése.

Székesfehérvár, ápr. 24.

A dunántuli ref. egyházkerület rendkívüli
közgyűlése ma kezdődött; Tisza Kálmán és
Papp Gábor püspök elnökölték; jelen voltak
Darányi Ignác, Beöthy Zsigmond, Nyáry Béla
báró, Eötvös Károly és mások.

Darányi Ignác, a pápai főiskola gondnoka,
a pápai főgimnáziumról referált, melynek meg-
nyitását április 7-ére tűzték ki. Igazgatóvá ab-
szolut többséggel Kiss Ernőt választották meg;
a három első tanár fizetését 1800, 1600 és
1400 frttal állapították meg; négy tanári állásra
még pályázatot hirdetnek.

A közgyűlés holnap a pénzügyi bizottság
jelentését fogja tárgyalni.

Ma este a Magyar Király vendéglőben Tisza
Kálmán tiszteletére lakoma volt. Az első fel-
köszöntőt Papp Gábor püspök mondta a királyra
és a királynéra, melyet állva hallgattak meg.

Boné Géza Tiszta Kálmánt éltette, ki böl-
csességével világító fátylaként a mostani nehéz
időben utat mutat a protestánsoknak.

Eötvös Károly arról az időről beszélt, mikor
Papp Gáborral egy megyében szolgált, nem
egyenlő nézetekkel ugyan, de egyforma hazafi-
sággal. Azóta Papp-ból püspök lett, ki nehéz
időket látott az egyház felett elvonulni, de a
békét és szelidséget hirdeti. Ma még csak az
eszmék harca folyik, de a számításból való
fanatizmus még véres csatákat is hozhat és
akkor Papp Gábor hanyatló korának lejtőjén is
helyt fog állani. Kívánja, hogy ez a szomorú
korszak ne következék be.

Czike Lajos Beöthy Zsigmondot, Papp Gá-
bor a gyűlésen megjelent világi kitünőségeket,
Kiss Ernő Darányit és Czike Lajost éltette.

Darányi Ignác örömmel konstatálja, hogy
a pápai főiskola olyan állami segílyt kapott,
mely eddig páratlan s ez Tisza Kálmán érdeme.

*) Mi kész örömmel és teljes meggyőződéssel
állunk mellé. Szerk.

Azután rátért a lelkeszi kar hazafias magatar-
tására, melyet ez az utóbbi válságos időben
tanúsított; a lelkeszet élteti.

Eötvös Károly újabb felköszöntőjében azt
mondja, hogy nem osztja az előbbi tósztot,
hogy a protestánsoknak legfőbb szerencséjük az,
hogy mind magyarok, mert volnának csak boc-
koros tótok, mennyi gróf járna utánuk! tar-
toznának csak a nemzetiségekhez, három-négy
ország tollas és tollatlan állata ragadná őket
magához. Tehát nem a protestánsok magyar-
ságát tartja szerencsének, mert helyzetük nyomo-
ruságos, hanem a bennök rejlő ős erőt, mely
a felekezetiiséget együtt ápolta a hazafisággal
s ezzel mindennek ellenállt. Azokat a lelkesze-
ket élteti, kik érvelés és fontolgtatás nélkül,
belső inspirációból versenyeztek azokkal, kik,
bár idegenek ebben a hazában, de fejedelmi
jólétben élnek.

Tisza Kálmán nem ért egyet Eötvös néze-
tével, hogy a protestánsoknak nem szerencsé-
jük a tiszta magyarság, szerinte igenis az, mert
nem abban áll a szerencse, hogy első rangu
grófok járjanak utánuk, sem abban, hogy egyes
szomszéd államok bizalommal ragaszkodjanak
hozzájuk. Szerencséjük, hogy a magyarok, kik-
nél a hazafiság és a felekezetiiség mindig együtt
járt itt, mert hiszen a protestánsok nem min-
den országban voltak a szabadság vitézei.
Eötvösnek azt a nézetét sem teszi magáé-
vá, hogy a protestáns papok nem okoskodnak; nem
is kell okoskodniok, mert hisz mellettük van
az igazság és fanatikus emberek művén hamar
végigseper az igazság seprűje. A legnagyobb
veszélyt nem a véres fegyverekben látja; sok-
kal veszedelmesebb az a titkon lappongó csá-
bitás, mely ellen védekezni kell világiaknak és
egyháziaknak együttesen. A papok ne csak a
szószéken, hanem a családok körében is gyako-
rolják hivatásukat s a gyermekektől az öre-
gek is tanulják meg ezt a közmondást: *Ember
ne beszélj, de tégy!*

Végül Konkoly-Thege Béla a pápai tanáro-
kat éltette.

Választások. A szolnoki ev. ref. egy-
ház főgondnokává a mult évben elhunyt Hajdu
Sándor Jász-Nagykun-Szolnokmegye volt alis-
pánja helyett Bagossy Károly jelenlegi alispán
választott meg, a ki annak idején, mielőtt a
jogi pályára lépett volna, három évi theológiát
is végzett. — A Szilács-Cschi ev. ref. egyház
lelkipásztorává a gyülekezet egyhangulag Benkő
Albert lelkészt választotta meg.

IRODALOM, MŰVÉSZET

A debreceni Csokonai-kör, mint ot-
tani levelezőnk írja e hó 21. d. e. 10^{1/2} órakor
a város ház nagytanácstermében közgyűlést tar-
tott, melyen a tagok nem a legnagyobb szá-
mú jelentek meg. A gyűlés tárgysorozata a
következő volt: 1. A mult évi működésről szóló
jelentés. 2. Pénztárnok és a számvizsgáló bi-
zottság jelentése. 3. Vértesi Arnold elnök le-
mondása s ezzel kapcsolatban 4. Elnök-válasz-
tás. 5. A folyó évi költségvetés megállapítása.
6. A választmány kiegészítése. A tárgysorozat
megkezdése előtt Géresi Kálmán alelnök rövi-
den előadja, hogy a kör ugyan nem felelt meg
távolról sem azoknak a feladatoknak, melyek
alapszabályaiban ki vannak tűzve; de ez nem
is lehetett most még, mert a Csokonai-kör
azért alakult, hogy a műveltségbeli haladás iránt
városunkban nyilatkozó közönyösséget meg-
törje, ez pedig nehéz munka s kezdetben kevés
eredmény is biztató jelenség. Eredménye a
működésnek pedig mégis van. Megkezdte ez
évben a kör a Csokonai irodalom gyűjtését;
kiadott egy évkönyvet, mely némely hiányai
mellett is szépen bizonyítja a kör életrevaló-
ságát. Ajánlja a közgyűlési tagok figyelmébe az
elnöki szék s a sorrend szerint ez évben kilé-
pett tiz választmányi tag helye, nemkülönben
az ez évben végképp megürült választmányi tag-
sági helyek betöltésének fontosságát. Ezután
Bakonyi Samu főtákar adja elő a kör mult évi
működéséről szóló, szépen kidolgozott jelen-
tést. Panaszodik, hogy a kör iránt nincs
olyan érdeklődés, amelyet várni lehetne. Külö-
nösen a polgári osztály, a mivel polgári osz-
tály nincs a körben kellőképen képviselve,
mely elemek mennél nagyobb mértékben való
bevonásával lehetne a Csokonai-körnek tulaj-
donképeni célját legjobban valószínűsíteni. Felhívja

a közgyűlési tagokat, hogy e cél érdekében mindenki működék közre, mert csak így lesz képes a kör magasztos feladatát igazán teljesíteni. Elmondja aztán, hogy a kör tartott egy felolvasó ülést, megünnepelte Csokonai születésének évfordulóját, melyen Kossuth Ferenc is jelen volt, mint vendég; megindította s kezébe vette a Kossuth-szobor felállításának ügyét; gondozta az Emlékkert-et stb.

Az éljenzéssel fogadott jelentés után Géresi Kálmán jelentvén Vértesi Arnold lemondását, felkéri a közgyűlést, hogy válasszon elnököt. A közgyűlés közfelkiáltással Széll Farkas kir. táblai tanácselnököt választotta meg, kinek meghívására az elnök Géresi egy három-tagu bizottságot küldött, s ki megjelenvén, a tisztséget elfogadta, hangsúlyozva Csokonai iránt érzett kegyeletét és Debrecen társadalma iránt érzett őszinte szeretetét. A kilépett tagok: Csanak József, Kósa Barna, Nemes Kálmán, Puky Gyula, Széll Farkas, Könyves Tóth Antal, Könyves Tóth Kálmán, Dr. Tüdős János, Dr. Tüdős Kálmán, Zádor Lajos: a közgyűlés újra megválasztotta. Az elnökké lett Széll Farkas, az elhalt Domokos Kálmán, az elköltözött Nyers Lajos s a lemondott Kovács János helyére megválasztottak: Dr. Balassa József, Hamar László, Dr. Kőrössi Kálmán, Dr. Varga Balint. A tisztikar jelenleg következő: Elnök: Széll Farkas; alelnökök: Géresi Kálmán, Komlóssy Arthur; ügyész: Szilágyi Károly; pénztárnok: Tóth Béla; írtikár: Dr. Bakonyi Samu; számvizsgálók: Dr. Medve Kálmán, Márton Imre, Szabó József. Az egész tisztikar és választmány mandátuma a jövő éven lejárván, új választások lesznek egy év múlva.

A Magyar Kisdiednevelés és Népoktatás című nevelés-oktatási szaklap programja. Folyó év május 1-én jelenik meg a Magyar Kisdiednevelés és Népoktatás első száma. E szaklap nemcsak hazánk felvidékének az érdekét fogja szolgálni, hanem az egész nemzetét. Tapasztalásból tudjuk, hogy a magyar beszéd gyakorlásának módszere még

ki nem forrt. Nem is volt eddig nevelés-oktatási szaklapunk, amely e kérdéssel állandóan és behatóan foglalkozott volna. A Magyar Tanítóképző és a Néptanító Lapja ugyan nagyon figyelemre méltó cikkelyeket hoztak az utóbbi időben a magyar beszéd terjesztéséről, a Tanítóképző-intézeti Tanárok Orsz. Egyesülete köz- és választmányi gyűlésein behatóan tárgyalta a magyar beszéd módszerének általános elveit, nevelés-oktatási szaklapjaink olykor-olykor szintén közöltek rövidebb-hosszabb cikkelyeket erről, de állandóan sem a testületek, sem a lapok nem foglalkoztak e kérdéssel. A Magyar Kisdiednevelés és Népoktatás állandó rovatot nyit e fontos metodikai kérdésnek. A lap létesítésére első sorban a magyar beszéd terjesztése vezérelt bennünket. Tapasztalásból tudjuk azt is, hogy a kisdieddóví és népiskolai nevelés között nagy az ür; a két intézmény ugyanis tudomást sem vesz egymásról; az óvónőket és tanítókat képző intézetek, szaklapjaink nem tárgyalják ama kérdéseket, amelyeknek helyes megoldása a nemzeti kultúra eme két alapvető intézményét természetesen egybekapcsolná. A Magyar Kisdiednevelés és Népoktatás második feladatának azt tartja, hogy a kisdieddóví és népiskolai nevelés között harmoniát teremtsen. Ne legyenek nemzeti kulturánknak egymástól távolos, elkülönített szigetei, hanem mint öblök a tengernek, egészséges tagok az egészséges testnek, természetes, egymással közvetlenül összefüggő részek. Az óví és tanítói pályán eltöltött hosszú idő nehéz munkája beláttatta velünk, hogy a nemzeti nevelés és oktatás anyaga egybegyűjtve nincsen. Óví s népiskolai utmutató-könyveink jobbára idegen népek e nemű szellemi termékeinek fordításából állottak. Irodalmunk e téren még igen szegény. A Magyar Kisdiednevelés és Népoktatás harmadik főfeladatát a nemzeti nevelés és oktatás anyagának egybegyűjtése fogja képezni. A közvetlen tapasztalattal gyűjtött anyagot paedagogiailag rendezzi; a gyermek dalából, meséjéből, verséből, játékból, játékos munká-

jából stb. elvonja a 6 éven felüli gyermek testi és lelki fejlődésének általános és különös jelenségeit s azután megalkotja a magyar gyermek lélektanát. A lap elve: vallásosságtól, béke- és egyetértéstől áthatott nemzeti szellem. Munkatársaink fő- és székvárosunk és a vidék jeles óvónői, tanítói és tanárai, számszerint mintegy 60-an. Névsorukat lapunk első száma közli. A lap előfizetési ára 3 forint. Megjelenik minden hónap 1-én és 15-én. Az előfizetési pénzek, hirdetések és pályázatok Kósch Árpád könyvnyomdatulajdonoshoz (Eperjesre) küldendők. A hirdetések, valamint a kisdieddóví és népiskolai pályázatokat a kiadóhivatal olcsón számítja. Midőn szaklapunkat a sajtó, az óvónők, tanítók, tanárok, a nevelés barátjai és az intézetek jóakaró figyelmébe ajánljuk, maradunk Eperjesen, 1895. április 14-én hafias tisztelettel: felelős szerkesztő Láng Mihály. Szerkesztők: Láng Mihály, állami óvónők képző-intézeti igazgató Eperjesen. Peress Sándor állami óvónők képző-intézeti igazgató Budapesten. Társszerkesztők: Molnár Mária, az eperjesi áll. óvónők képző-intézet mintá-óvónője. Simkó Endre, tanítóképző-intézeti tanár Eperjesen.

Szalay-Baróti »A magyar nemzet története« c. millenáris emlékművéből most kaptuk kézhez a 12. füzetet, mely már IV. Béla korát tárgyalja, rendkívüli eleven képét festve a tatárvesznek. A kiadók e füzethez egy gyönyörű színnyomatu mellékletet is csatoltak: hü mását a pécsi ó-keresztény sirkamra amaz ismert falfestményének, melyet eddigelé csak a »Magyarország Régészeti Emlékei« közöltek. Külön melléklete e füzetnek a pannonhalmi apátság kiváltság levele is, mely eredeti fénykép után van cinkografálva. A szövegbe nyomott illusztrációk a következők: Kezdő »B« betű IV. Béla király 1243-iki okleveléről. Mongol tábor. A mohii pusztá. A mohii csatatér. Magyar királyi sátor (XIV. századbeli rajz.) IV. Béla király arany bullája. Klissa vára. II. Frigyes császár pecsétje. Trau vára. IV. Béla

Mártonfy uradalom pénztárából évenként utalványoztatni fogom, ha ön e perctől fogva lakását rendelkezésem alá bocsátja, engem itt intézkedni enged és utasításaimat pontosan teljesíti és senki előtt, még családjá tagjai előtt sem árul el. Ne tartson semmitől, utasításaim a legártatlanabb természetűek lesznek s hogy ön előtt elég fontosnak tűnjék fel a dolog, őszintén kijelentem, hogy intézkedéseim pontos teljesítésétől s azoknak titokban tartásától függ a Mártonfy család vagyona és becsülete.

A lelkész a bámulattól megdermedve állt föl a főúr előtt a fejedelmi ajánlatra.

Mártonfy Kálmán csendesen lépett az asztalhoz, elővette tárcáját s leszámolt a lelkész előtt 20,000 forintot.

— Ime uram itt az összeg. Hajlandó ön uram egy család becsületének megmentéséhez hozzájárulni?

— Óh uram — rebegé a lelkész — minek ez a fejedelmi bőkezűség? — ami papi becsületemmel összetér, megteszem minden díj nélkül.

— Akarom, hogy örökre emlékezetes maradjon családjá és egyháza életében az én családom megmentése. Elfogadja ön?

— Óh uram, lehet-e még erre tagadólag felelni? Ön ezt egyházamnak ajánlja föl; de ami családomat illeti —

— Azt sem szabad önnek visszautasítani. Itt van ajánlatunkról a szükséges kötelező okirat. Most kérem ezt az összeget nyugtatni.

A lelkész megírta a nyugtatót s Kálmán folytató:

— Most kérem hallgasson meg tovább. Ezt az anyakönyvet valaki meg akarja semmisíteni, ezt akarom megakadályozni, de úgy, hogy a bűnöst tetten érjen. Lásza, őszintén vagyok és ezzel kezébe adtam a tábornok családjának sorsát.

A lelkész elborzadt.

— Mi fog történni? kérdé feszült érdekléssel.

— Először is: van-e önnek két oly szobája, melyek egymásba nyílnak, de mind a kettőnek külön bejárata legyen.

A lelkész gondolkodott.

— Ilyen fekvésű két szobám nincs.

— Ah ez baj! Gondolkozzék csak, vagy engedje meg hogy az épületet rögrön megvizsgálhassam.

— Tegye ön uram.

— Gyermekei lefeküdtek már? Mert a gyermek fecsegő

Viktor eleget tudott, elbucszott Bertától s visszament azon az uton, amerre jött; Berta pedig gondolkozva ballagott be a kastélyba, s azon csodálkozott, hogy mi jelentékeny volt abban, amit rábíztak, mért szabták ugy eléje magaviseletét, mért nevezték azt szerepnek, amiben ő semmi játszani valót sem talált, mert hiszen minden utasítás nélkül is ilyen lett volna. És amit el kellett mondania, mi különös van abban? Végre is most ez az ember elment és ezzel el van intézve minden.

Szegény ártatlan asszony!

De hiszen épen azt akarták, hogy ilyen ártatlan legyen, épen e gyanutlan gyermekded őszinteség vette el Viktor esztét.

Azonnal utrakelt és sietett fölkeresni Martinkó Albertet. Még az nap este Zoltán is hazautazott Herminnel.

A készülés.

Nevezzük a helyet Cselénynek. Előre kijelentem, hogy az a Cselényi, aki hajdan Zács Feliczánt csákánynyal hátulról leterítette, nem innen származott. A helység is, s a Cselényi grófok is későbbi származásuak.

Egy erdős hegyoldalban fekszik a kis falu, minden emberi közlekedéstől távol eső helyen. Ha valaki e völgykatonba jut s széttekint a százados erdőtől sötétedő sziklás hegyek közt, kénytelen arra a gondolatra jönni, hogy itt nem csak az emberi titkok, hanem még az élő emberek is jól el vannak temetve. Kedvezőbb helyet Bergmann Károly nem választhatott volna ki a titkos esküvőre.

A falu fölött, a hegylanc egyik kiszökellő, szélesen elterülő dombján fekszik a roskadozó ódon lakatlan kastély. Az uraság még élő tagjai rég jámborabb vidékre költöztek, a keményebb természetű ősök a családi sirboltban pihenik ki harci fáradalmaikat, az utódok közül pedig azoknak, akik az utolsó szabadság harcban résztvettek, sirbolt sem kellett, jól elférnek ellenséggel, jó baráttal együtt, közös sirban a címertelen közkatonaikkal az ó-szönyi és komáromi sáncok közt. Csak ketten voltak, a többi elszaladt gyáván a háboru színteréről s vissza sem tértek többé az ősi fészekbe. A kastély azóta pusztul és omladozik.

A falu is oly rongyos, mint a kastély s valamennyi

király ezüstpénze. — A Szalay-Baróti-féle történelmet ismételtelen melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe, becses munka s a mellett sem oly nagy terjedelmű, sem oly drága, hogy a kö-zép osztály is meg ne szerezhetné. Egy füzet ára csak 30 kr. és mintegy 60 füzetben az egész munka teljes lesz.

A Protestáns Szemle 1. évi füzeté következő tartalommal jelent meg: I. Értekezések és Tanulmányok: 1. A magyar protes-táns egyházak vagyoni viszonyai az 1790/91. XXVI. t.-ig. Pokoly József 2. Az énekes-könyv reformja zenészet szempontból. Farkas Lajos. 3. A ker. rationalismus egy új apostola. Várnai S. II. Irodalmi Szemle: a) Hazai irodalom b) Külföldi Irodalom.

UJDONSÁGOK.

Halálozások. *Paleso István*, a késmárki ev. liceum veterán tanára e hó 21-én szív-szélhűdésben 69 éves korában elhunyt. Az érde-mes tanfőúr haláláról a következő gyászjelen-tést vettük: Özvegy Paleso Istvánné született Alexy Hermin és gyermekei: Olga és férje Mayer Endre theologiai dékán Andorka és Évike gyermekeikkel; Irén és férje dr. Risch-anek Béla ügyvéd; Ida és István; Alexy Frigyes mint sógor Gizella nevével, Prokópi Mihály, Melczér József mint sógorok, Prokópi Imre mint unokaöcs fájdalomtól megtört szívvel je-lentik a felejthetetlen férj, a legjobb apa, após, nagyapa és rokonnak *Paleso István* lyceumi tanár urnak f. évi április 21-én d. u. 4 órákor életének 69-ik, boldog házasságának 24 ik évé-ben szív-szélhűdésben váratlanul történt hirtelen elhunytát. A boldogultnak hült tetemei f. évi április 24-én d. u. fél 3 órákor fognak az ág. ev. egyház szertartásai szerint örök nyugalomra he-lyeztetni Késmárk, 1895. évi április hó 22. Áldás és béke lengjen drága porai felett! A halálesetről a késmárki tanári kar külön gyászjelentést adott ki. *Somossy Imre*, 1848/49-iki honvéd-főhadnagy,

Sárospatak város egykori jegyzője, megyei tvhat. bizottsági tag és tb. szolgabíró, a sáros-pataki főiskola egykori kitűnőségének, a hir-neves Somossy profeszszornak fia, e hó 22-én élete 67. évében S.-A.-Ujhelyben elhunyt. A megboldogult a szabadságharcban, majd később a 60-as évek elején igen szép szerepet játszott. Később azonban meglehetősen visszavonult a közélet színpadáról. E hó 23-án temették el, koporsója fölött Fejes István esperes mondott igen szép beszédet. A sárospataki tanári kar kebeléből is többen mentek el temetésére. Az elhunyt életének alkonyát megaranyozta az-hogy vejét *Salacz Lajost*, e hó 20-án válasz-tották meg Sárospatakra 3. jegyzőnek. A csa, ládi gyászjelentés a következő: „Özv. Somossy Imréné szül. Tóth Terézia, valamint gyermekei: Somossy Sándor szolgabíró, Somossy Boriska és férje *Salacz Lajos* jegyző és kis fia Tibor, magok, valamint rokonaik nevében is mély fájdalommal jelentik szeretett férje, illetőleg édes atyjok, apósa s nagatyja *Somossy Imre* 1848/49-iki honvéd-főhadnagy, Zemplénumegye tvhatósági bizottságának tagja és tb. szolga-bírónak életének 67-ik, házasságának 40. évé-ben, rövid szenvedés után, folyó évi április hó 22-én reggeli 1 $\frac{1}{2}$ órákor bekövetkezett gyász-os elhunytát. A boldogult hült tetemei folyó hó 23 án d. u. 4 órákor fognak a s.-a. ujhelyi ev. ref. sirkertben örök nyugalomra helyeztetni. S.-A.-Ujhely 1895. április 22. Béke poraira!

Öngyilkos gimnáziumi igazgató. *Bodolay László*, a mezőturi főgimnázium igazga-tója, akit ritka becsületessége és hivatali pon-tossága miatt az egész város nagyon becsült, a rajta napokon át észlelt beteges idegesség után, mint a „Pesti Hírlap”-nak jelentik, e hó 24-én reggel félnyolc órákor föbe lőtte magát. Hátra hagyott levélben jelzi, hogy mindent rendben hagyott. *Bodolay* 27 év óta működött a mezőturi gimnáziumban s vagyoni állapota rendezett, családi viszonyai jók voltak. Az ön-gyilkosságot reggel fél 8-kor követte el a gim-názium egyik termében. A revolvert, amelylyel

halántékon lőtte magát, megelőző nap vette Mül-ler I. vaskereskedésében, ahol meg is töltötte, azt mondva, hogy szüksége van rá, mert éjjelenként apró jószágot lopnak udvarából. Felső kabátjában, amelyet az ajtókilincsre akasz-tott, három levelet találtak: egyet nejéhez, egyet a főkapitányhoz s egyet a tanárokhoz intézett.

Meghívó. A nyiregyházi ev. ref. egyház építkezési cétjaira folyó évi április hó 27-én a városi színházban megtartandó jótékonycélu hangversenyre. Lukács Ödön, r. b. elnök. Deme Kálmán, r. b. jegyző. Belépdíj: Páholy 6 frt. — Támlásszék 1 frt 50 kr. — I. emeleti erkély 1 frt. II. emeleti zártzék 50 kr. — Ál-lóhely 30 kr. — Karzat 20 kr. — Felülfizeté-seket köszönettel fogad és hírlapilag nyugtaz a rendezőség. — Jegyek előre válthatók: Ru-zsonyi Testvérek és Tahy István urak divat-üzletében, valamint Tester Lajos ur cukrászdá-jában. — Kezdeté 8 órákor. — Műsor: I. sza-kasz. 1. Talpra magyar. Huber Károlytól. Éneklí a városi dalárdá. 2. Részletek a „Szent-iván éji álom”-ból. Mendelssohn-Liszt. Zongorán előadja: Heuman Klára k. a. 3. A komikus. Magánjelenet, irta: Kürthy Emil. Előadja: So-vány Dezső ur. 4. Lili keringő. Bánfi Sándor-tól. Éneklí: Lukács Ilonka k. a., zongorán kíséri: Lukács Margit k. a. 5. Magyar dalok. Duet. Éneklí: Lukács Ilonka k. a. és Rohoska József ur. — II. szakasz. 1. Dialog. Előadják: Jóna Mártha k. a. és Maurer László ur. 2. Gor-donka-solo. Előadja: ifj. Pazár István ur. 3. Magyar dalok. Éneklí: ifju Kállay András ur, zongorán kíséri: Jóna Mártha k. a. 4. Cimba-lom-solo. Előadja: Kun László ur, a m. kir. operaház zenekarának cimbalom művésze. 5. Élő-szobrok és élő-képek: 1. kép: Hit, Remény, Szeretet. 2. kép: Lopott csók. 3. kép: Páris itélete. 4. kép: A párkák. 5. kép: „Jön a ne-velőndő!” 6. kép: Apotheosis. A csoportokban részt vesznek: Graselly Norbertné urhölgy, Batta Mariska, Fejér Erzsike, Fejér Juliska, Gredig Sarolta, Lukács Ilona, Lukács Irén,

háza között legrongyosabb a parókia. Nagy ormótlan bubos szalmateteje vastagon be van növe mohval, dudvával s egyéb gazzal, mintha a tenyésző plántaélet a köves talajról a tetőre kívánczolt volna fel. A düledező épület hosszában a korhadt girbe-görbe tölgyfa oszlopokra konyul alá a tető, mint a ráncos képű vén pástör elázott kalapkarimája, mi-kor a szemére csuszik.

A roskatag épületet magas kőkerítés veszi körül. A kőkerítés is olyan rongyos, mint az épület maga. Ugy lát-szik, hogy a protestáns áldozatkészség csak aludni jár ide, mert minden pusztulásra a praedestinatio boldog hitével huny szemét. No hiszen itt alhatik is nagyot, senki sem há-borgatja álmait.

Este van. A lelkész pislogó lámpája előtt ül, előtte föl-vágva a szent könyv, talán épen a mulandóságról elmélke-dik abban, mert kopott elkényszeredett alakján, halvány sa-vanyu ábrázatán épen nem látszik meg azon kellemesebb théma, hogy a hit boldogít. Különben a hit ugyan boldo-gíthatja keblét, ha a resignatio eléggé meggyökerezett benne, de annyi bizonyos, hogy roskadozó hajlékát eddig föl nem tudta építeni.

A lelkész élte delén levő férfi, de a nélkülözés, a gondok időnek előtte megvénítették. A mellékszobából ko-ronként gyermek zsi-baj, majd csitító női hangok hallatsza-nak be, a lelkész ilyenkor odafordítja fejét s arcán valami kellemes szerető mosoly lebben át. Tehát szereti övét, ugy hát mégis boldog, ha ugyan igaz az, hogy a szeretet képes boldogítani.

Ha boldogítani nem is, de enyhíteni az élet bajait mindenesetre képes.

Most azonban egészen váratlanul kopognak ajtaján. A lelkész felüti fejét s odaszól hangosan:

— Szabad!

Magas tekintélyes férfi lép be hozzá, a nagyuri előke-lőség félreismerhetlen jeleivel különben igen egyszerűen öl-tözött alakján.

A lelkész csodálkozva áll föl előtte s kérdezi:

— Kihez van szerencsém?

— Az én nevem Mártonfy Kálmán, rokonom Mártonfy Farkas tábornok családja érdekében jöttem önhöz.

— Mártonfy tábornok? a villám vezér? ah igen, em-

lékszem, itt van beírva az anyakönyvbe, a kastélyban eskü-dött... Elődom mellett voltam kaplán, az gyakran meg-emlékezett a különös rejtélyes esküvőről. Tessék helyet fog-lalni. Igazán örülök e váratlan szerencsének.

— Legfontosabb kérdésem, hogy meg van-e az anya-könyv, melybe őt beírták?

— Meg van, ugyan azt a könyvet használjuk most is.

— Kérem, legyen szives az anyakönyvi kivonatot rö-g-tön kiállítani.

— Oly sietős?

— Rendkívül sietős.

A lelkész elővette a vastag protokolumot s rövid idő alatt ki volt állítva szükséges okirat.

Mártonfy Kálmán zsebébe tette azt, egy bankjegyet tett a lelkész asztalára s ezzel fölállva mondá:

— Most távozom, mert ez iratot másnak kell átadnom, de néhány perc múlva ismét itt leszek, igen komoly érte-kezésem lesz önnel, addig kérem senkit se bocsásson be szobájába. Egyedül akarom önt találni.

Ezzel elsietett.

A lelkész fölvette a bankjegyet, hogy asztalfiókjába tegye, de elbámult, amint annak számát megpillantotta.

— Száz forint? Ez tévedés lehet. Egy anyakönyvi ki- vonatot száz forinttal fizetni — ez képzelhetetlen bőkezűség! E késő látogatás is oly megfoghatatlan!

Alig volt azonban ideje átgondolni a különös esetet, midőn a látogató ismét belépett. A lelkész eléje sietett s mutatá a bankjegyet:

— Uram, ön tévedt, ez egy száz forintos.

— Nem tévedtem. Sokkal nagyobb szolgálatot tett ön nekem, mint én önnek e csekélységgel. Sokkal nagyobb jutalmazásra vagyok kész, ha ön teljesíti kívánságomat. Van önnek ideje engem meghallgatni.

— Kérem, parancsoljon velem!

Leültek szemben egymással.

— Hallgassa meg előbb ajánlatomat, — kezdé Már-tonfy Kálmán. Én a cselényi templom és parókia felépíté-sére 20,000 forintot teszek le önnek kezeibe, azonkívül az ön — és családja számára 600 forint évi penziót biztosítok, melyet ön és neje halálukig, gyermekei 24 éves korukig huznak, azonkívül gyermekei neveltetésének költségeit a

Lukács Margit, Magyarossy Erzsike, Márky Józsa, Maurer Irén, Sexty Judith, Szopkó Olga, Sztárek Margit, Sztárek Krisztina, Zoltán Boriska és Zoltán Margit kisasszonyok. — Rendezik: Dr. Récei Sándor és Dálnoki Gaál Gyula urak. — Az előadást tánc követi az ipartestület Szent-Mihály-utcai helyiségeiben. — A belépti jegy a táncmulatságon való részvételre is jogosít.

Eljegyzés a Borghese családban.

Egész rómaiában nagy örömet kelt az a hír, hogy don Paolo Borghese hercegnek, a legregibb olasz családok egyik sarjának — a kinek anyja egy Apponyi grófné — eljegyzését Galliera hercegnővel hivatalosan közölték a genuai érsekkel. Ezzel vége lesz mindazoknak a híreszteléseknek, amelyek a hercegnek egy amerikai milliós örökösével kötendő házasságáról, továbbá a Borghese-palota eladásáról az utóbbi időben forgalomba kerültek. — A menyasszony igen gazdag és a nagyvagyonu Ferrari család javai nagy részének örököse. Borghese Pál herceg, a vőlegény, a mérsékelt katolikusok pártjához tartozik. Elhibázott építkezési spekulációi által vagyonának nagy részét elvesztette és csak a legnagyobb áldozatok árán, valamint azáltal, hogy családjával együtt a legnagyobb visszavonultságban élt Turinban, tudta megakadályozni háza teljes pénzügyi összeomlását. A család finánciális válságának is így számos, pompás műkincs, képek a világhírű képtárból és néhány pompás darab a butorzatból áldozatul esett.

Tűzhely-társaság. Párisban, ahol most

a szociális bajok orvoslása van divatban, előkelő urak és hölgyek tűzhely-társaság címen egyesületet alapítottak azzal a céllal, hogy az éhség nyomorán segítsenek, de egyuttal egy más bajt is kiirtsanak. Az alapítók ugyanis abból az elvből indultak ki, hogy a koldusnak adott garasok rendszeren céljukat tévesztik, mert ritkán fordítanak a létfenntartás fedezésére. Kibocsátottak tehát tűzhely-bonokat, amelyek tíz krajcárt minden dohánytösdében vásárolhatók. Azután népkonyhákat állítottak fel, sőt a világváros legtöbb vendéglőseivel oly egyezményt kötött, hogy ilyen bonért vagy egy tál vastag levest kenyérrel, vagy egy tányér főzeléket hussal és kenyérrel adjon. Ezek a bonok nagyszerűen beváltak, mert a szegények is veszik, de nagy mértékben a gazdagok is vásárolják, hogy a koldulóknak adják. Ha ma Párisban azt mondja a koldus, hogy uram, nincs mit ennem, pénz helyet bont kap, amelyet pálinkás boltban be nem válthat s tényleg éhsége csillapítására kénytelen fordítani. Bizony kitűnő eszme.

Tanító-képesítő vizsgálatok. A tiszai

ág. hitv. evang. egyházkerületi eperjesi tanítóképző-intézetben f. tanév végén tartandó tanítóképesítő-vizsgálatokra a jelentkezési határidő június 1-je. A folyamodványhoz csatolandók: születési, tanulmányi és működési bizonyítványok. A képesítő-vizsgálatok ideje jun. 22—26-ig írásbeli dolgozatok, június 27. s következő napjain szóbeli vizsgálatok. A folyamodványok kellőképen felszerelve az alólírt igazgatóságához küldendők be. Kelt Eperjesen, 1895. április hó 28-án Gamauf György, igazg.

A bécsi ügyvéd gyilkosa. Rothziegel

dr. bécsi ügyvéd gyilkosának, Eichingernek szenzációs bűnpörében a tárgyalás a közönség roppant érdeklődése között e hó 23. véget ért. Délután mondták el a perbeszédet, a melyek befejeztével az esküdtekhez a következő kérdéseket intézték: 1. Követke-e el itt gyilkosságot? — 2. Orvul-e? — 3. Vajjon a gyilkosságot rablási szándékból követték-e el? — 4. Vajjon muld elmezavarban követte-e el? — 5. Rabolt-e a vádlott 1 gyémánttűt? — 6. Elkövette-e a vádlott a sikkasztás büntetését? Az esküdtek egyhangulag igennel válaszolnak a rablógyilkosság és rablás kérdésére, ellenben nemmel felelnek az orgyilkosság kérdésére, minélfogva vádlottat a rablógyilkosságban mondták ki vétkesnek. A beszámíthatatlanság kérdésére 8 szavazattal 4 ellenében nemmel felelnek. A törvényszék Eichingert halálra ítélte. Az ítélet az ítélet kihirdetését nyugodtan hallgatta végig.

Gr. Zichy Jenő expedíciójá. Közel

vannak a befejezéshez a készülődések gróf Zichy Jenő kaukázusi expedíciójához. Oroszországban Weidemann, Kohlberg és Rada tudósokon kívül még mások is jelentkeztek, akik

kilátásba helyezték, hogy az expedícióhoz csatlakoznak. Etschmiadsinban, az arméniai katolikus rezidenciában az expedíció néhány napig fog időzni. Két tudós örmény szerzetes az expedíció érdekében arméniai tanulmányokkal fognak foglalkozni. Budapestről a grófot Bálint és Szádeczky tanárokon és Vosinszky plébánoson kívül, Cselingarián I. tanár, az orosz és örmény nyelvek alapos ismerője is kíséri fogja, akinek hazája Orosz-Örményország. Az expedíció jövő kedden, április 30-án, 7 óra 15 perckor indul utnak.

Protest. felsőbb leányiskola Nagyváradon. A bihari, szalontai és érmelléki egyházmegyék hozzájárulásával N.-Váradon felállítandó prot. felsőbb leányiskola létesülése mindinkább közeledik a megvalósuláshoz. Az iskolára 16 ezer forintot meghaladó összeg gyűlt be. Az iskolai épület tervrajzát és költségvetését elfogadták s most terjesztik fel a jövő hóban Debreczenben tartandó egyházkerületi gyűlésre, mely szintén hozzájárul az iskola felállításának költségeihez. A tervrajz szerinti díszes egyemeletes épület így rövid időn felépül a körösparti elemi leányiskola udvarán.

Zsidók Kinában. Kinában jelenleg 80000 zsidó lakik. Legnagyobb részük a Jancsekiang mellett levő Hunaeu tartományban található. A zsidók külsőleg nem különböztethetők meg a kínaiaktól. Életmódjuk nagyban hasonló a mohamedánok életmódjához, akik e tartományban igen nagy számban vannak. A kínai zsidóknak ósrégi, bõrrel írott héber imádságaik vannak. Minthogy Kinában nincsen semmiféle hitkényszer s a vallása miatt senkit sem üldöznek, a zsidók háborítlanul gyakorolhatják szertartásaikat. Mint a lakosság túlnyomó része, ők is nagy nyomorban sanylódnak s akárhányszor megtörténik, hogy angol hitsorsosaik rendeznek számukra gyűjtést.

Tasso emlékezete. E hó 25-én volt háromszáz esztendeje, hogy a római S. Onofrio kolostorban az olaszok egyik legnagyobb poétája: Torquato Tasso kisznevett. Ezen a háromszázadik évfordulón Rómában ünnepséget rendeznek a költő emlékére. A S. Onofrio klostrom történelmi Tasso szobájában kiállítják a költő relikviáit, délután kihirdetik az életrajzára kitűzött pályázat eredményét, este pedig az Argentina-színházban előadják Tasso A minta című pásztorjátékát, mely Csokonai fordításában magyar nyelven is megjelent. A magyar poéták általában szerették Tassot s többet foglalkoztak vele, mint akár Dantevel, akár Aristóval. Zrinyi Miklós szorgalmasan olvastatta Tasso eposzát, melyet már a múlt században le is fordítottak. Tasso nem oly erőteljes és gazdag, mint Aristo, nem is oly grandiózus, mint Dante, de báj és finomság dolgában majdnem páratlanul áll az egész világirodalomban. A Megszabadított Jeruzsálem nőalakjai finomabb és légiesebb teremtések, mint Shakespeare vagy Tennyson leggyöngédebb alakjai. A rejtelmes női báj, az epedő szerelmel míg tudta valaki szebben megírni, mint a nőies, romantikus Tasso, aki sajnos, javakorában megőrült s már 40 esztendőskorában meghalt, röviddel ezelőtt, hogy VIII. Kelemen pápa beleegyezésével a Capitoliumon megakarták koronázni — borostyánkórónával.

A különc vége. Grácban — mint onnan írják — a napokban temették el Borsch Gyula bárót. A báró tizenöt évet élt egy szegényes kis házikóban és leginkább könyörömadományokból tartotta fenn magát. Különkedéseiről az egész vidéken ismerték. Valamikor huszárkapitány volt és ura több nagy birtoknak, de excentrikus életmódjával több millióra menő vagyonát teljesen elpazarolta. Halálakor 80 éves volt.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Képviselőház ülése április 23. A husvétii szünet után ez volt az első ülés, melyen azonban semmi érdemleges tárgyalás nem volt.

Először is az elnök jelentette be gróf Zichy Jenő képviselő levelét, melyben az európai és ázsiai tartományokba teendő tanulmányutja alkalmából Ugron Gábor és Madarász József üdvözölték a grófot és a kért szabadságidő uno sono megadatott.

Lukács László pénzügyminiszter, a bpesti földalatti villamos vasutról, Bessenyei Ferenc

és Veszter Imre a vallás szabad gyakorlata ró szóló törvényjavaslatot terjesztették elő.

Azután szóba hozta Ugron Gábor, Sima Ferenc képviselőtársának Szentesen történt incidensét, kérve a ház elnökét, hogy az illető képviselő mentelmi joga függesztessék fel, más részről minthogy a sértő közigazgatási hivatalnok, a belügyminisztert kérte fel az ügy megvizsgálására és a sértő megbüntetésére.

Elnök most a ház csütörtöki és pénteki ülés napirendjére vonatkozólag tette meg javaslatát; majd Ugron felhívására Bánffy miniszterelnök a ház munkarendje iránt sorolta elő a letárgyalandó javaslatokat. A miniszterelnök által adott felvilágosítás tudomásul szolgált és ezzel az ülés bevégeződött.

Április 25. A képviselőház mai ülésén ismét a zsidó recepcióról szóló törvényjavaslat került tárgyalásra. Wlassics Gyula kultuszminiszter ajánlja a háznak, hogy a javaslatot változatlanul, eredeti szövegében küldjék vissza a főrendiháznak.

Ilyés Bálint a liberális függetlenségi párt nevében az indítványt megszavazta. Neumann Ármín védi a zsidókat a legutóbb fölhangzott vádak ellen.

Szapáry Gyula indítványozza, hogy a recepciót olvasszák egybe a vallás szabad gyakorlata ró szóló törvényjavaslattal. Wlassics kultuszminiszter nem pártolja az indítványt, mert a főrendek azt olyan alakban még kevésbé fogadják el. Ha elfogadják a javaslatot, úgy azt megszavazzák külön is.

Nagy érdeklődést keltett Apponyi Albert gr. felszólalása. Szapáry indítványát fogadja el, vagy ha az elbukik, úgy Wlassics indítványát pártolja.

Mezei Mór Szapáry indítványa ellen szólal fel. Vajay István ellenzi a javaslatot az átérés miatt. Péchy Tamás pártolja Szapáry indítványát. Beszéde alatt nagy éljenzés támadt, mely a házban megjelent Kossuth Ferencnek szól. — Péchy zavarba jött, de az éljenzés lecsillapodtával nyugodtan folytatta beszédét. Papp Géza pártolja a javaslatot. Szapáry indítványát a többség leszavazta.

Az eredeti javaslatot 14 képviselő kivételével a Ház elfogadta.

POLITIKAI SZEMLE.

Belföld.

A vallás szabad gyakorlata a képviselőház bizottságaiban. Csáky Albin elnöke alatt a képviselőház közoktatási bizottsága ápr. 22-én tárgyalta a vallás-zabadság gyakorlata ró szóló javaslatot; Bessenyei előadó ismertette. Wlassics Gyula min. kijelenté, hogy a főrendek a javaslat egyik lényeges részét kihagyták, s ezt a kormány nem akceptálja. Kéri a javaslat eredeti rendelkezéseinek fenn tartását. Molnár Antal pártolja, hogy a javaslat visszaküldessék a főrendekhez; hasonló képen Sréter Alfréd, Kiss Albert, Boda Vilmos. A főrendház által tett módosítások mellett csak a nemzeti párti Sággy és Bánó szólottak. A bizottság e két szavazat kivételével kimondta, hogy a javaslatból kihagyott részek visszahelyeztessenek. A képviselőház igazságügyi bizottsága tegnap tárgyalta újra a vallás szabad gyakorlata ró szóló javaslatot. Bánffy kijelenté, hogy a kormány nem nyújthat garanciát arra nézve, hogy a főrendház elfogadja, de törekedni fog a két ház között az egyetértést létrehozni. A bizottság elfogadta a főrendek szerkezeti módosítását, de a 22—26. szakaszokat fentartja s reméli a főrendek hozzájárulását.

Agliardi Nagyváradon. Agliardi nunciának Nagyváradra érkezéséről és ottani tartózkodásáról a következőket jelentik: Agliardi nunciának a pályaudvaron nagyszámu papság, a püspöki és káptalani uradalmak tisztjei fogadták, de a polgárság nagyon csekély számban vette ki részét a fogadtatásból. Föltűnt, hogy sem a főispán, sem alispán, sem a polgármester, sőt a megyei- és városi tisztviselők közül sem volt senki a perronon, (Ez is valószínűvé teszi, hogy Agliardi nem a néppárt leszerelése miatt jár hazánkban, mint azt némely újságok hirdetik.) A liberális polgárság körében nem lelkesednek a nunciák látogatásán, mert attól tartanak, hogy klérikalís haditerv és hogy még jobban fel fogja forgatni az amugy is feldult

társadalom békéjét. A katolikus intézeteken kívül semmiféle közpületen nincs lobogó. A püspöki rezidencia nagytermében történt fogadtatásnál hölgyek is nagy számmal voltak jelen. A nuncius kérdezte is, hogy kicsodák ezek a hölgyek, mire Schlauch püspök bemutatta Sal Ferenc polgármester és Kiss Elek főszolgabíró feleségét, akikkel Agliardi néhány udvarias szót váltott.

A rezidencia fölépcsőjén Schlauch biboros püspök, Pável g. kat. püspök és dr. Wolaffka Nándor v. püspök, debreceni plébános üdvözlötték a pápai követet. Agliardi tegnap fogadta a küldöttségeket, melyeket Nogáll és Pável püspökök vezettek. Schlauch fényes ebédet adott és felköszöntötte a nunciust — ki a pápa áldását adta a jelenlevőkre. — Agliardi mellett itt zajos tüntetések voltak, az oláhok letérdeelve fogadták áldását. Tisztelegtek a jogakadémia élén Bozokyval, továbbá a plébánosok és tanítók. Este az iparosok nagy szerenádöt rendeztek.

A „M—g“ azt a szenzációs hirt közli, hogy a nuncius Samassát, az egri érseket is megakartta látogatni, de Samassa levélben kérte volna a hercegprímást, hogy Egerbe ne menjen Agliardi, mert a látogatás izgalmi és fáradsága teljesen kimerítették a beteges Samassát. Igaz, hogy a betegeskedés eloldékozásában annak a méltatlan bánásmódnak is jó része van, melyet a pápai szék Samassával szemben akkor tanusított, midőn az egyházpolit. harc kezdetén közbenjárt Rómában a béke érdekében s akkor, midőn a primási szék betöltéséről volt szó. E hirt természetesen demontálják. Nagyváradról Agliardi e hó 25. reggel kilenc órákor a gyorsvonattal onnan Bécsbe utazott. A pályaudvarra kikísérték Pável Mihály gk. püspök, Nogáll és Vinkler címzetes püspökök, a két káptalan tagjai, a papság, az uradalmi tisztikar. A pályaudvaron nagy közönség jelent meg, a városi tisztviselők közül pedig Rimler Károly főkapitány és Ragányi János főszámvevő voltak jelen. A nuncius a püspököket megcsókolta, velük és másokkal is kezet szorított. A vonat elindulásakor a közönség hangosan éljenzett.

A nagyszombati katolikus autonomia. Nagyszombat városában még 1893-ban megalakult a kath. autonomia, melynek a város képviselőtestülete átadta az összes katolikus alapokat, amelyek másfél százer forint értéket képviseltek. (Hisz a klérus épen ezt akarja az országos autonomiai mozgalommal is elérni.) Az autonomia hivatalos helyiségeinek berendezésére a költségeket, a tisztviselők fizetését és egyéb kiadást ezután ezen alapok jövedelméből fedezték. A napokban aztán keletlen meglepetés érte a nagyszombatiakat A belügyminisztertől leérkezett egy rendelet, mely az alapok átadására vonatkozó képviselőtestületi határozatot megsemmisítette. Ez a határozat — mint Nagyszombatról írják — nagy zavarokra ad alkalmat, mert az alapoknak két év óta való kezelése nem történt éppen a legnagyobb takarékosággal, (lám, lám, mire jó az az autonomia) és azért a status quo ante visszaállítása nem kis nehézségekbe fog ütközni.

A kormány, egyik ellenzéki lap értesülése szerint, a főispánok útján alapos és bizalmas információkat gyűjt arról, hogy miképpen van szervezve és egyes vidékeken e párt s mily erős. Ez helyes is. A kormány kötelessége a politikai tájékozódás. Egyuttal lehet, hogy kedvező válaszok esetén, előfutója az új választásoknak.

Agliardi és nemzetiségek. Az „Ör—lló“ kifejezte azt az aggodalmát, hogy Agliardi nuncius utazgatásai a néppárt erősebb szervezésére s a néppárt és a nemzetiségek szövetkezésére vezethetnek. Az a diplomatikus hallgatás, melybe az egész misszió takarva van, még gyanusabbá teheti a dolgot. Hogy a publikum a nuncius utazásainak csak külső keretét látja, belső tartalmáról sejtelve sincs, az kétségtelen.

Most a „Bpesti Hírlap“ oly közleményt ad, mely, ha igaz volna, kalaplevéve hajolnánk meg Agliardi bölcsesége előtt. Eszerint B. román ügyvéd a nunciust az erdélyi román tuzók névében s megbízásából meglátogatta, s azt akarta kieszközölni nála, hogy fogadtassa el Ófelségével a második memorandum küldöttséget s egyuttal eladta neki az erdélyi román sérelmeit is. Agliardi erre állítólag a következő választ adta volna:

„En ugy vagyok értesülve, hogy a magyar kormány, illetőleg a magyar miniszterelnök kész tekintetbe venni, az erdélyi románok mindama jogos kívánalmait, melyek a magyar státus keretébe beleilleszthetők. Oly engedményeket, melyek a magyar státus egyességét veszélyeztethetnék és erejét gyengíthetnék, a magyar kormánytól kívánni nem lehet; ami a szentszéket illeti, nekünk legforróbb óhajtatunk a magyar nemzet és Szent István birodalma megerősödése; a pápa Magyarországot a római kuria egyik oszlopának tekintti, annyival is inkább, mert Magyarországon át vezet az ut Keletre; már pedig a szentatya egyik főtörvénye a keleti és római katolikus egyházak egyesítése az erdélyi görög-katolikus példájára. Ha az erdélyi románok némi súlyt fektetnek véleményemre, akkor igyekezni fognak a jó egyetértést románok és magyarok közt helyreállítani és felhagynak oly követelésekkel, melyek teljesítése lehetetlen.“ B. ügyvéd jelentése a nunciushoz történt kihallgatás folyamáról az itteni románokat fölötté elkedvetlenítette.

Ebből a közleményből még csak egyet vagyunk képesek megállapítani, azt, hogy Agliardi a románok megbízottjával érkezett, holott neki ily megbízottakat a limine vissza kellene utasítani, ha csakugyan nem akar házáuk belügyeibe avatkozni. Az interjú többi részének igaz voltára nézve csak annyit mondhatunk, hogy — szép, ha úgy volt; mint a sáckingeni trombitás mondja: „es würde zu schön sein.“ A „P. C.“ különben szintén azt hirdeti, hogy Agliardi a béke politikáját nyíltan ütni jött hazánkba.

Az Ugron-Polónyi-párt értekezletén elhatározta, hogy keményen megtámadja a kormányt, amiért újabb garanciák nélkül új bukársra a főrendiház elé viszi az egyházpolit. javaslatokat. A nevezett párt eddigi magatartásához teljesen illő határozat, de a kormány s a leszavazott javaslatok majd csak kiheverik ezt a kis megrovási kalandot. Különben jellemző, hogy e párt egyik kálmista tagja, Pázmándy Dénes, Nyitrán újra a néppárt bizalmi férfia volt.

A nyitrai választás. A választás e hó 25. reggel 7 órákor ért véget. Dr. Janits 923 szavazatot, gr. Zichy János 847 szavazatot kapott. Így Janits 76 szavazattöbbséggel győzött.

Uj főrend. A hivatalos lap közli, hogy — mint azt már régebben jelentettük — a király Tóth Lőrincz nyugalmazott kuriai tanácselnököt, a veterán író, a főrendiház életosztiglan tagjává nevezte ki. Tóth Lőrincz hosszú és érdemes közéleti tevékenysége mindenesetre teljes jogcímül szolgál a kinevezéshez.

Restauráció és kinevezés. Tudvalevő, hogy a törvényhatósági választott tisztviselők megbízatása ez év végén lejár s új választásokat kell az 1886. 21. t.-cikk értelmében tartani új 6 éves ciklusra.

Igen, de már 1891-ben a 33. törvénycikk által (az u. n. lex Szapariana) elvileg kimondott, hogy a közigazgatás a vármegyékben állami feladatot képez, melyet kinevezett állami közegek intéznek.

Most már aztán némely félhivatalosnak abban fáj a feje, hogy mi lesz, ha újra választanak, hisz ez ellentétben áll az 1891. 33. t.-cikkkel. S legcélszerűbb megoldásnak találták volna ha már most kineveztetnek a vármegyei tisztviselőket; de hát az egy kicsit mégis bajos volna, Ugy okoskodtak tehát, hogy legyen most választás, de nem 6 éves, hanem bizonytalan időre terjedő megbízatással s a választott tisztviselők állami mandatáriusok gyanánt működjenek, az időközben megüresedő állásokat pedig már kinevezés útján töltsék be.

Hát ez nemcsak igazságtalan, de törvényellenes is volna, s valóságos becsempészése a kinevezésnek megfelelő s a törvényben megállapított garanciák nélkül. Az 1891. 33. t.-cikk érvényes, de míg nem hatályos törvény, u. n. vacatio legi alatt állós s fog is állani mindaddig, míg a 2. §-ában megállapított feltételek be nem következnek, u. m. a belügyminiszter törvényjavaslatokat nem terjeszt elő a vármegyei közigazgatási közegekről s azok hatásköréről a vármegyék önkormányzatától, a közigazgatási bizottságról s a közigazgatási bíróságokról, nem is említve a szolgálati pragmatikát. Sőt e javaslatoknak még törvényerőre is kellene emelked-

niök, mielőtt a választást kinevezéssel lehetne fölcserélni. Addig pedig az 1886. 21. t.-cikket teljes hatályban van s municipális tisztaújtít alkotmányserítés nélkül nem is lehetett tartani másként, csak úgy, amint ott megállapítva van.

Öszinte örömmel olvastuk, hogy a kormány némely félhivatalos nyakatekert tervezetét nem tette magáévá, hanem a választást, a ma e tekintetben egyedül hatályos és irányadó 1886. 21. t.-cikk szerint fogja intéztetni.

Szeless. A Hentzi-szobor elleni merénylet tette, Szeless Adorján, budapesti ismerőseihez újabban intézett leveleiben azt írja, hogy jelenlegi tartózkodási helyét elhagyta és kimegy Amerikába, hol mint farmer le akar telepedni. Neje a napokban költözött ki csömöri-uti lakásából és egy józsefvárosi utcába ment lakni. Érdekes, hogy a rendőrség élénk figyelemmel kísérte Szelessné költözését, mert azt hitte, hogy Szelessné férje után fog menni és nem marad Budapesten.

Külföld.

Sándor király és a szerb skuptina.

A „Pester Correspondenz“-nek egy bécsi tudósítása, amely oda való diplomaciai körökből ered, jelenti, hogy a szerb skuptinai választások eredménye és a Szerbiában jelenleg létező politikai helyzet Sándor királyra nézve lehetővé teszi, hogy visszatérjen a mult esztendői kormányprogramhoz, vagyis egy párton kívüli miniszterium alakításához, amely miniszterium a konzervatív elemekre támaszkodik.

Tokio, ápr. 24. Oroszország, Németország és Franciaország Tokioban székülő követei ma adták át a nevezett hatalmak kifogásait a kínai-japán békeszerződés ama szakasza ellen, amely szerint Japánnak kínai szárazföldi területek engedtetnek át. A hatalmak nyilatkozatát a japán külügyminiszter helyettese vette át, Anglia nem vesz részt az akcióban.

HIRDETÉSEK.

Védjegy. Védjegy.

Mária-Czelli

Gyomor-cseppek

nagyszerűen hatnak gyomor bajknál, nélkülözhetetlen és általánosan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, bűzös lehellet, felfútság, savanyu, felbőffőség, hasmenés, gyomorégés, felesleges, nyálkakiválasztás, sárgaság, undor és hányás, gyomorgörcs szűkülés.

Hathatós gyógyszernek bizonyult fejlődésénél, a menyinyiben ez a gyomortól származott, gyomortulterhelésnél étellekkel és italokkal, gilliszták, májbajok és hámorholdáknál.

Említett bajknál a **Máriaczelli gyomorcseppek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanusít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi foraktár: **Török József** gyógyszerháza **Budapest,** Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megtekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a keszítő aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal: „Valódiságát bizonyítom“.

A **Máriaczelli gyomorcseppek** valódián kaphatók.

S.-A.-Ujhely: Kincsesy Péter és Ellássy Imre gyógyszerházaiban.